

PREGLED MEĐUNARODNIH STANDARDA
I OBAVEZA PRAĆENJA I IZVJEŠTAVANJA
BOSNE I HERCEGOVINE U OBLASTI
SLOBODE IZRAŽAVANJA I INFORMIRANJA

TEHNIČKI DOKUMENT

*Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH/
Ministry for Human Rights and Refugees of BiH*

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH/
Ministry for Human Rights and Refugees of BiH

**Jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti slobode izražavanja i informiranja
u Bosni i Hercegovini (EEx)**

TEHNIČKI DOKUMENT

**PREGLED MEĐUNARODNIH STANDARDARDA
I OBAVEZA PRAĆENJA I IZVJEŠTAVANJA
BOSNE I HERCEGOVINE
U OBLASTI SLOBODE IZRAŽAVANJA I INFORMIRANJA**

Pripremio i dostavio:

Henry Lovat

Ekspert Vijeća Evrope

Vijeće Evrope

Ovaj tehnički dokument je pripremljen u okviru projekta „Jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti slobode izražavanja i informiranja u Bosni i Hercegovini“ (EEx) koji se finansira iz dobrovoljnog priloga Švedske kroz Švedsku agenciju za međunarodni razvoj i saradnju (Sida).

Mišljenja izražena u ovom radu su odgovornost autora i ne odražavaju nužno zvaničnu politiku Vijeća Evrope.

Reprodukcija odlomaka (do 500 riječi) je dozvoljena, osim u komercijalne svrhe, sve dok je očuvana cjelovitost teksta, ako se odlomak ne koristi van konteksta, ne daje nepotpune informacije ili na drugi način ne dovodi čitaoca u zabludu u smislu prirode, obima ili sadržaja teksta. Izvorni tekst uvijek mora biti citiran na sljedeći način: “© Vijeće Evrope, godina izdanja”. Sve ostale zahtjeve u vezi sa umnožavanjem/prevodom cijelog ili dijela dokumenta treba uputiti Direkciji za komunikacije Vijeća Evrope (F-67075 Strasbourg Cedex ili publishing@coe.int).

Jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti slobode izražavanja i informisanja u Bosni i Hercegovini

Cesare Pitea, programski menadžer, cesare.PITEA@coe.int
Ilda Bešić-Gujić, projektna službenica,

Ilda.BESIC@coe.int

Dizajn i izgled korica: Odjeljenje za informaciono društvo,
Vijeće Evrope

Fotografije: ©Shutterstock

Urednička jedinica SPDP-a nije uredila ovu publikaciju u svrhu ispravljanja tipografskih i gramatičkih grešaka.

© Vijeće Evrope, novembar 2023.

Skraćenice

Aarhuska konvencija	Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima koja se tiču životne sredine
AIG	Grupa za pristup informacijama
BiH	Bosna i Hercegovina
BiH Novinari	Udruženje BH novinari
CERD	Odbor za ukidanje rasne diskriminacije
CRA	Regulatorna agencija za komunikacije BiH
CRPD	Odbor za prava osoba sa invaliditetom
ECHR	Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
EFEX	Jačanje institucionalnih kapaciteta u oblasti slobode izražavanja i informiranja u Bosni i Hercegovini
EU	Evropska Unija
FOE	Sloboda izražavanja
FOI	Sloboda informiranja
GREVIO	Ekspertska grupa za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici
HRC	Odbor za ljudska prava
ICCPR	Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima
Istanbulska konvencija	Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici
JUFREX	Sloboda izražavanja i sloboda medija u Jugoistočnoj Evropi JUFREX (zajednički program EU/Vijeća Evrope)
LOIPR	liste tema za izradu izvještaja
MHRR	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
OECD	Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj
OHCHR	Kancelarija Visokog komesarijata za ljudska prava
OSCE	Organizacija za evropsku sigurnost i saradnju
Press Council	Vijeće za štampu i online medije u BiH
SIDA	Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju
SIGMA	Podrška jačanju javnih uprava (zajednička inicijativa EU/OECD-a)
TAIEX	Instrument tehničke pomoći i razmjene informacija Evropske komisije
TBC	biće potvrđeno
Tromsø konvencija	Konvencija o pristupu službenim dokumentima
UN	Ujedinjene nacije
UNECE	Ekonomska komisija Ujedinjenih nacija za Evropu
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu
UPR	Univerzalni periodični pregled

Sadržaj

Skraćenice	3
1. Rezime	5
2. Uvod	6
3. Pregled	6
4. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR)	7
5. Aarhuska konvencija - Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima koja se tiču životne sredine	8
6. Univerzalni periodični pregled (UPR)	10
7. Konvencija iz Tromsoa - Konvencija o pristupu službenim dokumentima.....	11
8. Ostali instrumenti.....	13
9. Zaključni komentari.....	16
PRILOG 1: ŠEMATSKI PRIKAZ MEĐUNARODNIH OBAVEZA PRAĆENJA/IZVJEŠTAVANJA U OBLASTI LJUDSKIH PRAVA	17
Instrumenti/mehanizmi Ujedinjenih nacija	17
Regionalni instrumenti.....	32
Detalji sporazuma i ratifikacija istih sa BiH	39

1. Rezime

1. Glavne obaveze Bosne i Hercegovine (BiH) u pogledu podnošenja izvještaja o stanju u oblasti slobode izražavanja (FOE) i slobode informiranja (FOI) proizlaze iz četiri glavna („osnovna“) instrumenta i mehanizma za zaštitu ljudskih prava:
 - Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR);
 - Univerzalni periodični pregled Vijeća UN-a za ljudska prava (UPR);
 - Konvencija UNECE-a o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravdi u okolišnim pitanjima („Aarhuska konvencija“), i
 - Konvencija Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima („Konvencija iz Tromsoa“).
2. Pored navedenih, tu su i obaveze izvještavanja vezane za niz „sporednih“ instrumenata posvećenih specifičnim podgrupama u okviru problematike FOE/FOI, kao što su Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom, Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima, Okvirna konvencija (Vijeća Evrope) o zaštiti nacionalnih manjina, kao i Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici („Istanbulska konvencija“).
3. Država je obavezna da za svaki od ovih instrumenata i za UPR podnosi periodične izvještaje koji podliježu različitom stepenu kontrole i podrazumijevaju različite prateće aktivnosti. Što se tiče prethodno pomenutih osnovnih instrumenata, rokovi za dostavljanje izvještaja BiH su 2024/2025. (ICCPR), 2024/2025. (još nije potvrđeno - Aarhuska Konvencija) i 2024. (UPR), dok rok za dostavljanje narednog izvještaja BiH za Konvenciju iz Tromsoa još nije utvrđen.¹
4. Ostavlja se prostor za poboljšanje izvještaja u okviru ovih režima, kao što sugerišu komentari naknadnog pregleda kontrolnih tijela. Ovi izvještaji i prateće aktivnosti također ukazuju na značaj daljeg jačanja lokalnih kapaciteta BiH za praćenje i izvještavanje o ljudskim pravima uopšteno.
5. Glavni zaključci do kojih se došlo u pripremi ovog dokumenta, a koji su relevantni za ovaj projekat, ukazuju na posebnu važnost kontinuirane i dinamične saradnje i podrške Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH i drugim javnim institucijama u BiH (uključujući entitetski, kantonalni i nivo Distrikta) u prikupljanju, sastavljanju i analizi relevantnih informacija, pripremi izvještaja i pratećim aktivnostima.
6. Radi uspješne realizacije ovih aktivnosti poželjno bi bilo razmotriti primjenu pristupa zasnovanog na matrici koji bi omogućio kontinuirano poređenje i praćenje problematike i odgovarajućih podataka/informacija u svim režimima izvještavanja u cilju dosljednog kvalitetnog izvještavanja i provođenja pratećih aktivnosti u oblasti FOE/FOI i šire.

¹ Pogledati napomenu 8 u daljem tekstu. Tajming generalno treba potvrditi sa relevantnim institucijama.

2. Uvod

7. Praćenje i izvještavanje su osnovne nacionalne obaveze u oblasti ljudskih prava. Sama činjenica da su te obaveze propisane međunarodnim instrumentima i mehanizmima za zaštitu ljudskih prava ukazuje na postojanje opšteg stava da su prikupljanje i analiza podataka te kontrola poštovanja obaveza država u vezi sa zaštitom ljudskih prava ključni za unapređenje zaštite i ostvarivanja tih prava.
8. U skladu s tim, kapaciteti i sposobnost državnih institucija u području prikupljanja, praćenja, analize i razmjene tih informacija u zemlji i inostranstvu ključni su faktor od kojeg zavisi djelotvornost ovog praćenja i izvještavanja.
9. Uzimajući u obzir sve prethodno navedeno, u ovom dokumentu je dat pregled obaveza Bosne i Hercegovine u pogledu izvještavanja o stanju u oblasti slobode izražavanja i slobode informiranja (koja se često smatra sastavnim dijelom ove prve) u skladu sa međunarodnim instrumentima i mehanizmima za zaštitu ljudskih prava, uključujući, po potrebi, prateća zapažanja vezana za BiH.
10. Kod analize ovih obaveza važno je imati na umu da obaveze praćenja i/ili izvještavanja ne postoje u svim režimima zaštite ljudskih prava. Na primjer, član 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima je ključan za zaštitu slobode izražavanja i slobode informiranja u svim državama članicama, ali pošto ne podrazumijeva posebne obaveze izvještavanja, taj instrument nije obrađen u ovom dokumentu. Iz tog razloga treba istaći da bavljenje zahtjevima vezanim za izvještavanje ne treba tumačiti kao umanjivanje važnosti ili značaja materijalnih prava (uključujući poštovanje slobode izražavanja i informiranja) zajamčenih ostalim instrumentima ili režimima niti pratećih izazova političke ili praktične prirode.

3. Pregled

11. Veliki broj univerzalnih i regionalnih režima – pogledati tabele u Prilogu 1, podrazumijeva obaveze izvještavanja u vezi sa problematikom FOE i FOI, ali ne u istoj mjeri. Osnovni univerzalni instrumenti / mehanizmi vezani za ova prava su: (1) Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR) iz 1966. godine, (2) Konvencija o pristupu informacijama, u odlučivanju i pristupu pravdi u okolišnim pitanjima iz 2001. i (3) Univerzalni periodični pregled (UPR). Osnovni relevantni regionalni instrument je (4) Konvencija Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima (CETS br. 205) („Konvencija iz Tromsoa“) iz 2009. godine. U tabelama u prilogu ovi instrumenti/mehanizmi su označeni zelenom bojom. Predmet ovog dokumenta su obaveze praćenja/izvještavanja u okviru ovih instrumenata/mehanizama.
12. Pored toga, postoji i određeni broj drugih instrumenata koji se (mada u manjoj mjeri) odnose na problematiku FoE/FoI, kao i onih u kojima se ova problematika usputno ili minimalno/indirektno obrađuje. Ovi prvi su označeni narandžastom bojom u tabelama u Prilogu 1, dok ovi drugi nisu označeni, ali su navedeni radi potpunosti sinoptičkog pregleda instrumenata koji su analizirani za potrebe ovog dokumenta.

13. Obaveze praćenja i izvještavanja u oblasti FoE/FoI – čak i kada se radi samo o osnovnim instrumentima/mehanizmima - su obimne i kontinuirane, uključujući značajna preklapanja između režima iako obaveze nisu istog obima. Prema tome, kako je navedeno u prethodnom ciklusu UPR-a za BiH, da bi Bosna i Hercegovina mogla ispunjavati svoje obaveze iz ovih instrumenata/mehanizama neophodno je usvajanje efikasne metodologije praćenja i izvještavanja na državnom nivou koja će omogućiti praćenje, prikupljanje, poređenje i razmjenu relevantnih informacija na svim nivoima vlasti u BiH.

4. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR)

14. Nacionalne obaveze praćenja i izvještavanja u oblasti FOE i FOI propisane su brojnim multilateralnim sporazumima i režima UN-a za zaštitu ljudskih prava, međutim ključne eksplicitne reference vezane za ovu problematiku date su u članu 19. stav 2. ICCPR-a koji - uz određena ograničenja (član 19. stav 3) - propisuje sljedeće: „Svako ima pravo na slobodu izražavanja; to pravo podrazumijeva slobodu traženja, dobijanja i prenošenja informacija i ideja svih vrsta, usmeno, pismeno, u štampanoj ili umjetničkoj formi, odnosno bilo kojim drugim sredstvom po vlastitom izboru, bez obzira na granice“²
15. U skladu sa članom 40. stav 1. ICCPR-a države potpisnice „se obavezuju da će podnositi izvještaje o mjerama usvojenim radi omogućavanja ostvarivanja prava priznatih u ovom paktu, kao i o napretku ostvarenom u uživanju ovih prava“. Ove izvještaje analizira Odbor za ljudska prava (HRC) koji je osnovan u skladu sa članom 28. Pakta i može, na vlastitu inicijativu, zatražiti dostavljanje ovih izvještaja (čl. 40. stav 1. tačka b)).
16. Na osnovu ovih odredbi HRC je vremenom propisao proceduru (posljednji put ažurirana 2021. godine)³ i metode rada, uključujući smjernice za izvještavanje u skladu sa ovim sporazumom,⁴ kojima se propisuje obim, format, procedura i periodičnost izvještavanja te postupak nadzora.
17. Od 2020. godine HRC načelno primjenjuje „pojednostavljenu proceduru izvještavanja“ uz osmogodišnji „predvidljivi ciklus izvještavanja“.⁵ U skladu sa ovom procedurom (pravilo 73, Poslovnik HRC-a) „Odbor priprema listu tema za izradu izvještaja ... i od države potpisnice traži da do određenog datuma dostavi odgovore ... Odgovori koje država potpisnica dostavi u skladu sa ovom listom tema predstavljaju izvještaj države potpisnice za dati period u skladu sa članom 40. Pakta.“ HRC potom analizira ovaj izvještaj i daje zaključna zapažanja na osnovu kojih država potpisnica dalje postup.
18. Što se tiče sadržaja i formata izvještaja, prije usvajanja pojednostavljene procedure izvještavanja smjernice za izvještavanje HRC-a su propisivale da bi državni izvještaji trebali (čl. 19) sadržavati informacije strukturirane prema unaprijed utvrđenim kategorijama, uključujući, na primjer, informacije o „zakonodavnom režimu kojim se regulira vlasništvo i izdavanje

² Dostupno [ovdje](#). Po pitanju slobode informiranja pogledati također [ovdje](#) Opšti komentar br. 34 (2011) Odbora za ljudska prava u kojem je pojašnjeno da „član 19. stav 2. podrazumijeva pravo pristupa informacijama koje su u posjedu javnih organa“.

³ Dostupno [ovdje](#).

⁴ Pogledati [ovdje](#) Proceduru i metode rada; pogledati također [ovdje](#) detaljnije o proceduri izvještavanja.

⁵ Detaljnije u Rezoluciji Generalne skupštine 68/268 (2014), dostupno [ovdje](#). Ovaj pristup je ranije primjenjivan na opcionalnoj pilot osnovi (od 2010. godine).

dozvola štampanim i radiodifuznim medijima, kao i statističke podatke o postojanju medija koji nisu pod kontrolom države⁶. Ovaj pristup više nije u primjeni od 2020. godine i države načelno pripremaju izvještaj na osnovu tema koje im HRC unaprijed dostavi putem „liste tema za izradu izvještaja“ (*eng. list of issues prior to reporting - „LOIPR“*).

19. BiH je svoj posljednji izvještaj podnijela 2016. godine po pojednostavljenoj proceduri⁷ na osnovu liste tema dostavljene 2015. godine⁸ na kojoj se, vjerovatno očekivano, našla i tema FOE, uključujući konkretna pitanja vezana za govor mržnje, nezavisnost Regulatorne agencije za komunikacije i sigurnost novinara te utrošak državnih sredstava na medije.⁹ Kao jedan o predmeta zabrinutosti HRC u svojim zaključnim zapažanjima (2017) navodi govor mržnje, kao i uznemiravanje / zastrašivanje novinara, nezavisnost/politizaciju medija i FOI. Prikupljanje podataka na različitim nivoima vlasti za potrebe izrade izvještaja se također pokazalo problematičnim (npr. u vezi sa utroškom državnih sredstava na medije).¹⁰

5. Aarhuska konvencija - Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima koja se tiču životne sredine

20. Aarhuska konvencija je donesena pod pokroviteljstvom Ekonomske komisije UN-a za Evropu (UNECE)¹¹ i propisuje značajne obaveze u pogledu pristupa informacijama o okolišnim pitanjima („okolišne informacije“ definirane u članu 3), uključujući obaveze praćenja i izvještavanja.
21. Što se tiče pristupa informacijama, glavna obaveza je propisana članom 4. stav 1. u skladu sa kojim su Potpisnice – uz navedene izuzetke i ograničenja - dužne da „osiguraju da ... javni organi vlasti, na zahtjev za okolišnim informacijama, te informacije stave na raspolaganje javnosti, u okviru domaćeg zakonodavstva ...“. Članom 5. stav 2. propisana je dodatna obaveza da se „u okviru domaćeg zakonodavstva, osigura transparentnost načina na koji javni organi vlasti okolišne informacije stavljaju na raspolaganje javnosti, kao i stvarna dostupnost tih informacija“, dok član 5. stav 4. obavezuje Potpisnice da „u redovnim vremenskim razmacima, ne dužim od tri ili četiri godine, objavljuju i distribuiraju nacionalni izvještaj o stanju u oblasti okoliša, uključujući informacije o kvalitetu okoliša i informacije o pritiscima na okoliš“.
22. Što se tiče pratećih obaveza praćenja/izvještavanja, član 10. Konvencije predviđa održavanje Skupštine Potpisnica najmanje jednom u dvije godine na kojoj se (u skladu sa stavom 2) „na osnovu redovnih izvještaja Potpisnica, kontinuirano prati implementacija Konvencije ... [između ostalog kroz] (a) analizu politika i pravnih i metodoloških pristupa korištenih u

⁶ Pogledati paragraf 86, CCPR/C/2009/1, dostupno [ovdje](#).

⁷ Dostupno [ovdje](#).

⁸ Baza podataka ugovornog tijela OHCHR sugeriše da je BiH trebala podnijeti izvještaj 2022. (prema izvještaju iz 2020. o postupanju po zaključnim zapažanjima Komiteta za ljudska prava). Aneks II Odluke Komiteta za ljudska prava o dodatnim mjerama za pojednostavljenje procedure izvještavanja i povećanje predvidljivosti, međutim, upućuje da bi sljedeći izvještaj BiH trebao biti dostavljen 2025 (tj. 2. godina pojednostavljene procedure izvještavanja koja počinje sa 2024.). Pogledati [ovdje](#).

⁹ Dostupno [ovdje](#).

¹⁰ Dostupno [ovdje](#).

¹¹ Tekst dostupan [ovdje](#).

osiguravanju pristupa informacijama, učešća javnosti u odlučivanju te pristupa pravdi u okolišnim pitanjima radi njihovog daljeg unapređenja ...“.

23. U skladu sa ovom ulogom, Potpisnice su na prvoj sjednici Skupštine održanoj 2002. godine definirale skup kriterija za izvještavanje¹² te osnovale Odbor za praćenje poštovanja Konvencije sastavljen od pojedinačnih eksperata.¹³ U skladu sa kriterijima za izvještavanje Potpisnice su dužne da Sekretarijatu Konvencije (tj. UNECE-u) dostave inicijalni izvještaj o „(a) neophodnim zakonodavnim, regulatornim ili drugim mjerama koje su preduzete u cilju provođenja odredbi Konvencije; i (b) njihovoj praktičnoj realizaciji“ u relativno detaljnom formatu organiziranom po članovima (koji je dat u prilogu odluke kojom su definirani kriteriji za izvještavanje), kao i da revidiraju i dostave ažurirani izvještaj za svaku narednu skupštinu Potpisnica. Ovi „nacionalni izvještaji o implementaciji“ su od ključnog značaja za režim praćenja i izvještavanja.
24. Poštovanje obaveza iz Konvencije, uključujući mjeru u kojoj Potpisnice poštuju preporuke sa sjednica Skupštine, može provjeravati Odbor za praćenje poštovanja Konvencije koji, u skladu sa Odlukom I/7¹⁴, ima zadatak da: „Na zahtjev Skupštine Potpisnica, pripremi izvještaj o poštovanju ili provođenju odredbi Konvencije; i “ ... [p]rati, ocjenjuje i olakšava poštovanje kriterija za izvještavanje iz člana 10. stav 2. Konvencije“. Ovaj odbor također ima ovlaštenje da „ispituje pitanja vezana za poštovanje i daje preporuke, ako i kada je to potrebno“ te da „Potpisnicama pruža savjete i pomoć u vezi sa poštovanjem Konvencije“. Skupština Potpisnica (ili Odbor za praćenje poštovanja Konvencije uz saglasnost datih Potpisnica) može davati preporuke Potpisnicama i od njih tražiti da podnesu izvještaj o strategijama za ostvarivanje poštovanja Konvencije.¹⁵
25. BiH je potpisnica Konvencije, a nacionalne izvještaje o implementaciji je podnijela 2011, 2014, 2017. i 2021. godine¹⁶. OSCE također pruža podršku mreži Aarhus centara u BiH – u Banjaluci, Sarajevu, Tuzli i Zenici – koji pomažu u implementaciji Konvencije, uključujući pristup informacijama.¹⁷ Nije iznenađujuće da pristup informacijama (o okolišu i uopšte) zauzima značajno mjesto u posljednjem izvještaju¹⁸ - premda BiH nije bila obavezna da posebno komentira ovo ili druga pitanja na sjednici Skupštine iz 2021. godine. Treba napomenuti, međutim, da, iako je 46 institucija sa državnog, entitetskog, kantonalnog i nivoa Brčko Distrikta pozvano da učestvuje u radnoj grupi zaduženoj za izradu Izvještaja, iz samog Izvještaja se može

¹² Odluka I/8, dostupno [ovdje](#). Posljednja verzija smjernica o obavezama izvještavanja (2007) dostupna je [ovdje](#).

¹³ Pogledati [ovdje](#).

¹⁴ Pogledati napomenu 13.

¹⁵ Pogledati također Smjernice UNECE-a o Odboru za praćenje poštovanja Aarhuske konvencije (2019), dostupno [ovdje](#). Aarhus centar u Tuzli je do sada Odboru za praćenje poštovanja Konvencije dostavio informaciju o samo jednom slučaju u BiH koji se ticao diskriminacije u pristupu pravdi, pogledati [ovdje](#). Na skupštini država potpisnica održanoj 2011. godine Odbor za praćenje poštovanja konvencije je osnovao i Radnu grupu za pristup informacijama, pogledati [ovdje](#). Ovo tijelo, međutim, nema formalnu ulogu (i ovlaštenja) da vrši provjere kao Skupština država potpisnica ili Odbor za praćenje poštovanja Konvencije.

¹⁶ Napomena: iz ministarske izjave iz 2011. godine se može zaključiti da je izvještavanje o implementaciji Aarhuske konvencije u nadležnosti Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, a ne MLJPI, pogledati [ovdje](#), dok se u Izvještaju o implementaciji iz 2021. godine za koordinatore pripreme Izvještaja navodi Ministarstvo okoliša i turizma FBiH.

¹⁷ Pogledati: <https://aarhus.osce.org/bosnia-herzegovina>.

¹⁸ Dostupno [ovdje](#).

zaključiti da je saradnja u postupku njegove izrade bila promjenjiva. Rok za dostavljanje sljedećeg ažuriranog izvještaja BiH je najkasnije 180 dana prije naredne zakazane sjednice Skupštine Potpisnica zakazane za 2025. godinu (datum će naknadno biti utvrđen).¹⁹

6. Univerzalni periodični pregled (UPR)

26. UPR je postupak pregleda stanja u oblasti ljudskih prava koji je više zasnovan na Povelji UN-a nego na sporazumima. Ovaj mehanizam, koji je pod pokroviteljstvom Vijeća za ljudska prava²⁰, ima za cilj da omogući detaljnu provjeru stanja u oblasti ljudskih prava u državama pa je područje koje on obuhvata vrlo široko i uključuje „(a) Povelju Ujedinjenih nacija; (b) Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima; (c) instrumente za zaštitu ljudskih prava koje je država potpisala; (d) dobrovoljna obećanja i obaveze država ... [i] važeće međunarodno humanitarno pravo“²¹. Što se tiče BiH, s obzirom na područje Univerzalne deklaracije i obaveze koje proističu iz ICCPR-a i drugih instrumenata (UN-ovih i ostalih), jasno je da UPR obuhvata i problematiku FOE i FOI.
27. Što se tiče formata i sadržaja državnih izvještaja, Vijeće za ljudska prava je 2007. godine donijelo opšte smjernice.²² Očekivanja u vezi sa izvještajima su obimna, uključujući: „A. Opis metodologije i procesa konsultacija za potrebe pripreme informacija za univerzalni periodični pregled; B. Kontekst države u kojoj se pregled provodi i okvir, posebno normativni i institucionalni okvir, za unapređenje i zaštitu ljudskih prava: ustav, zakonodavstvo, mjere politike, domaći pravni sistem, infrastruktura za zaštitu ljudskih prava, uključujući institucije za zaštitu ljudskih prava i obim međunarodnih obaveza ... C. Unapređenje i zaštita ljudskih prava u praksi: ispunjavanje međunarodnih obaveza u oblasti zaštite ljudskih prava... domaće zakonodavstvo i dobrovoljno preuzete obaveze, aktivnosti domaćih institucija za zaštitu ljudskih prava, upoznatost građana sa ljudskim pravima, saradnja sa mehanizmima za zaštitu ljudskih prava ...; D. Identifikacija dostignuća, dobre prakse, problema i ograničenja; E. Ključni nacionalni prioriteti, inicijative i mjere koje država namjerava provesti u cilju prevazilaženja tih problema i ograničenja i unapređenja stanja u oblasti ljudskih prava na terenu; F. Očekivanja države u smislu kapaciteta i zahtjevi, ako ih ima, za tehničku pomoć; G. Prezentacija mjera koje je država preduzela u skladu sa rezultatima prethodnog pregleda.“
28. Što se tiče samog postupka i vremenskih intervala, Vijeće za ljudska prava utvrđuje cikluse pregleda „uzimajući u obzir sposobnost država da se pripreme i sposobnost aktera da odgovore na zahtjeve koji proizilaze iz pregleda“²³. U praksi, ovi pregledi se provode svake četiri i po godine²⁴, a što se tiče BiH, pregled je proveden u februaru 2010, novembru 2014. i posljednji put u novembru 2019. Rok za dostavljanje sljedećeg nacionalnog izvještaja je oktobar 2024.²⁵

¹⁹ Pogledati ECE/MP.PP/2021/2, paragraf 113, dostupno [ovdje](#). Također: ECE/MP.PP/2005/2/Add.14, paragraf 9, dostupno [ovdje](#).

²⁰ Pogledati: Rezoluciju Generalne skupštine UN-a 60/251, dostupno [ovdje](#).

²¹ Pogledati: A/HRC/RES/5/1, dostupno [ovdje](#).

²² A/HRC/Dec/6/102, dostupno [ovdje](#).

²³ Pogledati: A/HRC/RES/5/1, dostupno [ovdje](#).

²⁴ Pogledati: A/HRC/RES/16/21, dostupno [ovdje](#).

²⁵ Pogledati [ovdje](#).

29. Sam pregled vrši „Radna grupa“ koju čine svi članovi Vijeća za ljudska prava, a kojima pomaže grupa od tri države izabrane iz različitih regionalnih grupa. Ova grupa od tri države je zadužena da prima pitanja od ostalih država i prenosi ih državi na koju se pregled odnosi, kao i izradu naknadnog izvještaja o postupku – uključujući preporuke drugih država - koji usvaja Radna grupa.²⁶ Nakon završetka pregleda državi se ostavlja određeno vrijeme da pripremi odgovore na preporuke date u izvještaju Radne grupe. Izvještaj, zajedno sa izjašnjenjem države (u vidu „Dodatka“), se potom usvaja na narednoj redovnoj sjednici Vijeća za ljudska prava nakon čega sijedi „Faza implementacije“ prije narednog ciklusa UPR-a u okviru koje država implementira dobijene i prihvaćene preporuke i izvještava o tome.
30. Kao što je pomenuto, BiH je svoj posljednji izvještaj za UPR podnijela 2019. godine. Nakon toga je uslijedio izvještaj Radne grupe (uključujući preporuke) i Dodatak BiH koje je Vijeće za ljudska prava u punom sastavu usvojilo 2020. godine.²⁷
31. Problematika FOE zauzima značajno mjesto u iskustvu BiH sa UPR pa se tako u nacionalnom izvještaju za 2019. godinu obrađuje na 2 stranice posvećene (u skladu sa preporukama iz prethodnog ciklusa) slobodi izražavanja i slobodi medija.²⁸ Radna grupa u svom izvještaju i dalje insistira na ovoj i daje niz preporuka koje se odnose na FOE, uključujući borbu protiv govora mržnje, upravljanje javnim medijima, slobodu medija, zaštitu novinara/slobodu štampe, koje je BiH u ogromnoj većini prihvatila u svom Dodatku, a za neke je navedeno da su postupku realizacije.

7. Konvencija iz Tromsoa - Konvencija o pristupu službenim dokumentima

32. Konvencija Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima (CETS br. 205) („Konvencija iz Tromsoa“) je za sada jedini međunarodni ugovor koji se bavi ovom temom izvan okvira okoliša koji pokriva Aarhuska konvencija.²⁹
33. Što se tiče materijalnog područja primjene, iako Konvencija sadrži niz odredbi, nesumnjivo je da je glavna obaveza propisana članom 2. u kojem se kaže: „Države potpisnice su dužne garantirati pravo svakome, bez diskriminacije po bilo kom osnovu, na pristup službenim dokumentima u posjedu javnih organa vlasti. 2. Države potpisnice su dužne domaćim zakonodavstvom predvidjeti mjere kojima se omogućava primjena odredbi Konvencije vezanih za pristup službenim dokumentima. 3. Te mjere moraju biti preduzete najkasnije u vrijeme stupanja na snagu ove konvencije u državama potpisnicama“. Konvencija propisuje određeni ograničeni broj izuzetaka od ovih obaveza.

²⁶ Pogledati: A/HRC/PRST/8/1 (Izjava predsjednika Vijeća za ljudska prava od 9. aprila 2008), dostupno [ovdje](#).

²⁷ Dostupno [ovdje](#) i [ovdje](#).

²⁸ Napomena: U paragrafu 8. nacionalnog izvještaja BiH za UPR (preporuke iz prethodnog ciklusa) istaknuta je potreba za „poboljšanjem sistema koordinacije“ zbog čega je u januaru 2018. godine usvojena Metodologija izvještavanja u oblasti ljudskih prava u BiH u skladu sa preporukom „međunarodnih tijela“. Također napominjemo sljedeće: UNESCO je objavio (2022) „Primjer preporuka u oblasti slobode izražavanja, sigurnosti novinara i pristupa informacijama: uputstvo državama potpisnicama o formuliranju preporuka UPR“. Dostupno [ovdje](#).

²⁹ Tekst Ugovora dostupan [ovdje](#).

34. Obaveze izvještavanja su propisane članom 14. koji glasi: „1. U roku od jedne godine od stupanja na snagu Konvencije u državi potpisnici, ugovorna strana je dužna dostaviti Grupi stručnjaka [osnovanoj u skladu sa članom 11] izvještaj sa kompletnim informacijama o zakonodavnim i drugim mjerama koje su preduzete radi omogućavanja primjene odredbi Konvencije. 2. Nakon toga, prije svake sjednice Savjetodavnog tijela država potpisnica [u skladu sa čl. 12, najmanje jednom u četiri godine], države potpisnice dostavljaju Grupi stručnjaka ažurirane informacije ... [Posljednje] 3. Države potpisnice su također obavezne da Grupi stručnjaka dostave sve informacije koje ona zatraži radi izvršavanja svojih poslova“.
35. Kao što je navedeno u članu 14, Konvencija predviđa dvije institucije zadužene za praćenje primjene: Grupa stručnjaka (poznata i kao Grupa za pristup informacijama (*eng.* „Access Info Group“ ili „AIG“)³⁰ i Savjetodavno tijelo država potpisnica.³¹ Premda su države potpisnice obavezne da periodične izvještaje dostavljaju Savjetodavnom tijelu, sam AIG ima obavezu (u skladu sa članom 11) da se „sastaje najmanje jednom godišnje radi praćenja primjene Konvencije u državama potpisnicama“, uključujući „izvještavanje o adekvatnosti zakonskih i praktičnih mjera koje države potpisnice preduzimaju radi omogućavanja primjene odredbi Konvencije“. AIG je također zadužen za „i. davanje mišljenja o svim pitanjima vezanim za primjenu Konvencije; ii. davanje prijedloga za olakšavanje ili unapređivanje djelotvornog korištenja i primjene Konvencije, uključujući i identifikaciju eventualnih problema; iii. razmjenu informacija i izvještavanja o značajnim promjenama u oblasti prava, politike i tehnologije“.
36. AIG, s druge strane, podnosi izvještaj Savjetodavnom tijelu država potpisnica koje je, između ostalog, zaduženo (u skladu sa članom 12) za „razmatranje izvještaja, mišljenja i prijedloga Grupe stručnjaka ... [i] davanje prijedloga i preporuka državama potpisnicama“. Savjetodavno tijelo država potpisnica podnosi izvještaj Odboru ministara Vijeća Evrope.
37. Postupak izvještavanja je detaljnije opisan u Poslovniku AIG-a usvojenom na prvoj sjednici Grupe održanoj u novembru 2022.³² koji, u suštini, predviđa podnošenje periodičnih izvještaja u ciklusima nakon inicijalnog izvještaja. Inicijalni izvještaj se kasnije ažurira na osnovu standardnog upitnika i pratećeg predmeta / metodologije koju AIG priprema za svaki ciklus. AIG također može od država potpisnica tražiti dodatne informacije van redovnih ciklusa izvještavanja.
38. Po njihovom podnošenju, nacionalne izvještaje prvo razmatraju dva izvjestioca AIG-a zadužena za pripremu nacrtu izvještaja „sa njihovim nalazima o adekvatnosti pravnih i praktičnih mjera koje je država potpisnica preduzela radi omogućavanja primjene odredbi Konvencije koje su predmet ocjene, kao i zaključcima u kojima se, po potrebi, daju prijedlozi o načinima na koje bi država potpisnica mogla rješavati eventualne identificirane probleme“. Nakon što AIG razmotri/odobri ovaj nacrt izvještaja, on se dostavlja na komentare državi potpisnici prije njegovog kompletiranja/objavlivanja i dostavljanja Savjetodavnom tijelu država potpisnica. Savjetodavno tijelo potom razmatra izvještaj i „daje prijedloge i preporuke državama potpisnicama“ u skladu sa svojim poslovníkom (usvojenim 2021).³³

³⁰ Pogledati [ovdje](#).

³¹ Pogledati [ovdje](#).

³² Dostupno [ovdje](#).

³³ Dostupno [ovdje](#).

39. BiH je svoj inicijalni izvještaj iz člana 14. podnijela Sekretarijatu Konvencije u martu 2022.³⁴
40. U izvještaju ima niz značajnih aspekata. Prvo, mada se spominju, izvještaj sadrži malo informacija o djelovanju entitetskih zakona u oblasti FOI ili potencijalnoj vezi između njih i predloženog nacarta novog „Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine“, iako to spada u okvire nacionalne obaveze izvještavanja. Drugo, iako se u izvještaju navodi da je za potrebe izrade nacarta zakona pribavljen savjet TAIEX-a 2018. te da su razmatrane informacije dobijene od SIGMA-e, relativno malo informacija je dato o pitanjima na koja se traženi savjet odnosno analiza odnosi, kao i o mjeri u kojoj su ti savjeti i preporuke uvaženi .

8. Ostali instrumenti

41. U paragrafima 4-7 obrađeni su vjerovatno najvažniji međunarodni instrumenti i mehanizmi kojima su propisane obaveze izvještavanja BiH u oblasti FOE i FOI. Međutim, kao što se vidi iz tabela u prilogu, postoji čitav niz drugih instrumenata koji također propisuju slične materijalne obaveze i obaveze izvještavanja.
42. „Sloboda mišljenja i izražavanja“, na primjer, izdvojena je u Međunarodnoj **konvenciji o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije** (1965), u članu 5, kao jedno od područja u kojem se države potpisnice „obavezuju na zabranu i ukidanje rasne diskriminacije u svim njenim oblicima i garantiranje prava na jednakost pred zakonom svakome bez obzira na rasu, boju kože ili nacionalnu ili etničku pripadnost“³⁵. Odbor za ukidanje rasne diskriminacije (CERD) u svojim smjernicama za izvještavanje na sličan način ističe ovo pravo kao oblast za koju se „dostavljaju posebne informacije“.³⁶
43. Izvještaji CERD-u se podnose otprilike svake četiri godine, a BiH je svoj posljednji izvještaj podnijela 2022.³⁷ Posebna pažnja u ovom izvještaju (u skladu sa prethodnim preporukama CERD-a) posvećena je, između ostalog, govoru mržnje uz osvrt na JUFREX i jačanje Regulatorne agencije za komunikacije (mada je izostao osvrt na Vijeće za štampu iako je CERD posebno pozvao na jačanje ovog tijela).³⁸
44. Na sličan način, **Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom** (2006) predviđa (u članu 21) sljedeće: „Države potpisnice poduzet će sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale da osobe sa invaliditetom mogu da ostvare slobodu izražavanja i mišljenja, uključujući slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja na osnovama jednakosti sa drugima kroz upotrebu svih oblika komunikacije...“³⁹. U smjernicama za izvještavanje Odbora za prava osoba sa

³⁴ Pogledati [ovdje](#). AIG još nije objavio svoj izvještaj o podnesku BiH, a nema ni jasnih naznaka o roku za podnošenje narednog izvještaja BiH.

³⁵ Pogledati: Član. 5. Tekst Ugovora dostupan [ovdje](#).

³⁶ Pogledati [ovdje](#).

³⁷ Pogledati [ovdje](#).

³⁸ U izvještaju se također navodi: „MLjPI BiH je u saradnji sa MP i MS BiH sačinilo Izvještaj o slobodi govora i stanju medijskih sloboda u BiH koje je SM BiH usvojilo oktobra 2016. i u kojem je predložena mjera da se u krivično zakonodavstvo ugradi krivično djelo napada na novinare“.

³⁹ Pogledati [ovdje](#).

invaliditetom (CRPD) dodatno se navodi da bi države trebale izvještavati (između ostalog) o: „Zakonodavnim i drugim mjerama preduzetim kako bi se osobama sa invaliditetom garantiralo ostvarivanje prava na slobodu izražavanja i mišljenja na osnovama jednakosti sa drugima kroz upotrebu svih oblika komunikacije po vlastitom izboru; ... [te] garantiralo da informacije koje se pružaju široj javnosti budu, blagovremeno i bez dodatnih troškova, dostupne i osobama sa invaliditetom u odgovarajućem formatu i tehnologijama“⁴⁰.

45. U skladu sa ovim smjernicama, BiH je u svom posljednjem periodičnom izvještaju (2021) posebno izdvojila i obradila problematiku FOE iz domena Konvencije, premda ukratko, uz poseban osvrt na pristup informacijama u pristupačnom formatu.⁴¹
46. Problematiku FOE i pristupa informacijama obrađuje i **Evropska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima** (1992), uz poseban naglasak na medijima, koja članom 11. obavezuje strane ugovornice da podrže osnivanje medija na regionalnim/manjinskim jezicima, uključujući vjerovatno najkonkretnije u stavu 2. „da garantiraju da nema ograničavanja slobode izražavanja i slobodnog protoka informacija u pisanoj štampi na jeziku koji je isti ili sličan regionalnom ili manjinskom jeziku“.⁴² Državne periodične izvještaje koji se podnose u skladu sa Poveljom razmatra Odbor eksperata (osnovan u skladu sa članom 17. Povelje) koji potom podnosi izvještaj Odboru ministara.
47. Posljednji izvještaj BiH u skladu sa Poveljom podnesen je u januaru 2021. godine i u njemu su relativno detaljno obrađena ova pitanja premda ima prostora za potencijalno bolje objedinjavanje informacija dobijenih od različitih domaćih aktera.⁴³ Međutim, bez obzira na to, u izvještaju se također ističu postojeći problemi sa osiguravanjem medijskog sadržaja na manjinskim jezicima. Ta pitanja su pomenuta i u naknadnom izvještaju Odbora eksperata,⁴⁴ kao i u preporukama Odbora ministara iz oktobra 2022. godine.⁴⁵
48. Slične odredbe nalazimo i u **Okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina** (1994). Članom 7. propisano je: „Države potpisnice su dužne osigurati poštovanje prava svakog pripadnika nacionalne manjine na slobodu mirnog okupljanja, slobodu udruživanja, slobodu izražavanja i slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti“, dok je članom 9. propisano: „Države potpisnice se obavezuju da će priznati da pravo svakog pripadnika nacionalne manjine na slobodu izražavanja podrazumijeva slobodu uvjerenja i primanja i širenja informacija i ideja na manjinskim jezicima bez miješanja javnih organa vlasti i bez obzira na granice“.⁴⁶
49. Obaveze petogodišnjeg periodičnog izvještavanja prema Okvirnoj konvenciji propisane su u članu 25, a članom 26. osnovan je „Savjetodavni odbor“ koji pomaže Odboru ministara u „procjeni adekvatnosti mjera koje su države potpisnice preduzele u cilju provođenja načela utvrđenih“ u ovom instrumentu i daljeg praćenja u skladu sa Odlukom Odbora ministara

⁴⁰ Smjernice o podnošenju periodičnih izvještaja Odboru za prava osoba sa invaliditetom, uključujući pojednostavljenu proceduru izvještavanja (2016, CRPD/C/3). Dostupno [ovdje](#). Napomena: BiH (još) nije usvojila pojednostavljenu proceduru izvještavanja po CRPD.

⁴¹ Pogledati [ovdje](#).

⁴² Pogledati [ovdje](#).

⁴³ Dostupno [ovdje](#).

⁴⁴ Pogledati [ovdje](#).

⁴⁵ Pogledati [ovdje](#).

⁴⁶ Pogledati [ovdje](#).

CM/Res(2019)49.⁴⁷ U skladu sa ovom odlukom, Savjetodavni odbor je zadužen za „razmatranje periodičnih izvještaja država i ... davanje mišljenja Odboru ministara“. Odbor ministara potom usvaja nacrt izvještaja kojim se (zajedno sa potencijalnim posebnim upitnicima Savjetodavnog odbora) utvrđuje struktura državnih izvještaja za svaki ciklus.

50. Posljednji izvještaj BiH prema Okvirnoj konvenciji podnesen je u avgustu 2022.⁴⁸ u okviru petog ciklusa praćenja i izvještavanja.⁴⁹ Naknadni dokumenti (uključ. mišljenje Savjetodavnog odbora) još nisu objavljeni. U samom državnom izvještaju, slično skorašnjim državnim izvještajima prema Evropskoj povelji o regionalnim i manjinskim jezicima, relativno detaljno se opisuje u kojoj mjeri je član 9. (ako ne i član 7) implementiran u zemlji, uključujući informacije o radu RAK-a, kao i širi pregled načina podržavanja manjina, posebno Roma, u medijima u BiH. U izvještaju se malo govori o nedostacima u ovoj oblasti, mada se komentari na tu temu mogu očekivati u mišljenju Savjetodavnog odbora. U izvještaju se ponovo, i malo uopštenije, napominje da ima prostora za bolje objedinjavanje informacija dobijenih od različitih domaćih aktera..
51. Konačno, **Konvencija Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici** („Istanbulska konvencija“, 2011) je također, mada u manjoj mjeri, relevantna za problematiku FOE FOI.⁵⁰ Član 14, na primjer, obavezuje države potpisnice da „preduzmu sve neophodne korake u cilju promoviranja [principa u skladu sa Konvencijom] u... medijima“. Slično tome, član 17. obavezuje države potpisnice da „podstiču “ privatni sektor, sektor za informacione i komunikacione tehnologije i sredstva javnog informiranja, uz dužno poštovanje slobode govora i njihove nezavisnosti, da učestvuju u razradi i provođenju politika i da uspostave pravilnike i standarde za sprečavanje nasilja nad ženama i veće poštovanje njihovog dostojanstva“. Član 19, koji se odnosi na pristup informacijama, obavezuje države potpisnice da „preduzmu neophodne zakonodavne odnosno druge mjere kako bi osigurale da žrtve dobiju odgovarajuće i blagovremene informacije o raspoloživim uslugama podrške i zakonskim mjerama na jeziku koji razumiju“, dok član 21. obavezuje države potpisnice da „osiguraju da žrtve imaju informacije i pristup važećim regionalnim i međunarodnim mehanizmima za individualne/kolektivne tužbe“.
52. Što se tiče izvještavanja prema Konvenciji, u skladu sa članom 68. države potpisnice su dužne da „podnose generalnom sekretaru Vijeća Evrope, na osnovu upitnika koji GREVIO [„Ekspertska grupa za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici“ osnovana u skladu sa članom 66] pripremi, izvještaj o zakonodavnim i drugim mjerama koje odredbe ove konvencije čine pravosnažnim... GREVIO razmatra podneseni izvještaj... s predstavnicima date države potpisnice“.
53. U skladu sa očekivanjima, u inicijalnom izvještaju BiH (podnesenom u februaru 2020) date su detaljne informacije o nizu povezanih pitanja, uključujući regulaciju medija, standarde i govor mržnje (uključujući rad RAK-a, Vijeća za štampu i udruženja „BH Novinari“).⁵¹ U izvještaju se također daju informacije, mada ograničene, o postojećim domaćim mjerama kojima se garantira pružanje informacija o uslugama podrške žrtvama, uključujući i nasilje u porodici.

⁴⁷ Pogledati [ovdje](#).

⁴⁸ Izvještaj dostupan na: <https://rm.coe.int/5th-sr-bih-en/1680a7ca9a>.

⁴⁹ Okvirni izvještaj za peti ciklus dostupan je [ovdje](#).

⁵⁰ Dostupno [ovdje](#).

⁵¹ Pogledati [ovdje](#).

Izveštaj GREVIO-a o evaluaciji BiH (objavljen u novembru 2022) direktno obrađuje član 14, 17, 19. i 21. pojedinačno.⁵² Iako je konstatirano postojanje određenih izazova u oblasti FOE i FOI (uključujući na osnovu informacija dobijenih od civilnog društva), u samim komentarima i preporuci tome je posvećeno malo prostora (iako je dat komentar o nepostojanju zakonske odredbe kojom se propisuje obaveza pružanja odgovarajućih informacija žrtvama nasilja u porodici, osim u Republici Srpskoj).

9. Zaključni komentari

54. Obaveze izvještavanja BiH u oblasti FOE i FOI su obimne i proističu iz različitih ugovornih režima i mehanizama. Glavne materijalne obaveze i njihove prateće obaveze izvještavanja se mogu povezati sa četiri „osnovna“ instrumenta / mehanizma opisana u paragrafima 4-7 gore tako da bi se rad na unapređenju nacionalnog izvještavanja u oblasti FOE/FOI trebao prvenstveno fokusirati na njih. Međutim, s obzirom na to da ovim instrumentima nisu obuhvaćene sve obaveze, u upravljanju ovim procesu treba voditi računa i ostalim državnim obavezama.
55. S obzirom na postojanje većeg broja režima i srodnih pitanja i obaveza, kao i na značajno preklapanje između osnovnih režima, radnim grupama MLPI za izvještavanje o FOE i FOI, nakon što budu osnovane, od pomoći bi bilo da, u mjeri u kojoj je to moguće, u radu na ovim tematskim područjima primijene dinamični, matični pristup koji obuhvata sve režime. To bi moglo omogućiti veću efikasnost u radu, kao i lakšu identifikaciju nedostajućih informacija i izazova u oblasti FOE/FOI u vezi sa osnovnim i ostalim režimima te smanjiti dupliranje posla u prikupljanju/analizi informacija.
56. Metodologija izvještavanja je generalno prepoznata kao problem koji BiH ima u različitim režimima (što je vidljivo i iz izrade državnih izvještajima u različitim slučajevima) što ukazuje na značaj izgradnje kapaciteta u državnom sektoru i šire u cijeloj zemlji.
57. U tom smislu, a s obzirom na poteškoće u izradi, kao i operativne poteškoće vezane za prezentaciju podataka po različitim nivoima vlasti u BiH, ne bi bilo loše da se analiziraju iskustva drugih izrazito decentraliziranih/konfederalnih država (npr. Belgija, Švicarska) u pogledu objedinjavanja informacija dobijenih od različitih državnih organa, odnosno o različitim organima, u kvalitetan jedinstven izvještaj.⁵³

⁵² Dostupno [ovdje](#). Također pogledati [ovdje](#) prateću (i usklađenu) Preporuku Odbora država potpisnica iz decembra 2022.

⁵³ Pogledati npr. Izveštaj Belgije HRC-u iz 2018. godine, dostupan [ovdje](#); an kao i izvještaj Švajcarske iz 2016. godine, dostupan [ovdje](#).

PRILOG 1: ŠEMATSKI PRIKAZ MEĐUNARODNIH OBAVEZA PRAĆENJA/IZVJEŠTAVANJA U OBLASTI LJUDSKIH PRAVA

Instrumenti/mehanizmi Ujedinjenih nacija

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (1965)	<p>Čl. 5. „Države potpisnice se obavezuju na zabranu i ukidanje rasne diskriminacije u svim njenim oblicima i garantiranje prava na jednakost pred zakonom svakome bez obzira na rasu, boju kože ili nacionalnu ili etničku pripadnost, naročito u pogledu uživanja sljedećih prava: ... (d) (viii) prava na slobodu mišljenja i izražavanja“</p> <p>U skladu sa smjernicama CERD-a za podnošenje izvještaja u vezi sa čl. 5: „D. Ostala građanska prava. Konkretno, potrebno je dostaviti informacije o: ... 8. Pravo na slobodu mišljenja i izražavanja“</p>	Čl. 9. „1. Države potpisnice se obavezuju da će putem generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, a na razmatranje Odboru, podnositi izvještaj o zakonskim, sudskim, administrativnim ili drugim mjerama preduzetim radi provođenja odredbi Konvencije...“	<p>Inicijalni izvještaj godinu dana nakon stupanja na snagu, a potom (de fakto) svake 4 godine.</p> <p>Posljednji izvještaj BiH podnesen 2022.</p>	Odbor za ukidanje rasne diskriminacije	Pogledati paragrafe 42-43. gore.
Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966)/ Fakultativni protokol	<p>Čl. 15. „3. Države potpisnice Pakta obavezuju se da će poštovati slobodu neophodnu za naučna istraživanja i stvaralačku djelatnost.“</p> <p>Dodatno u paragrafu 71-73. smjernica Odbora o podnošenju izvještaja, uključ. para. 72: „Navesti postojeće zakonske odredbe kojim se štiti sloboda neophodna za</p>	Čl. 16. „1. Države potpisnice Pakta obavezuju se da će, u skladu sa odredbama ovog dijela Pakta, podnositi izvještaj o usvojenim mjerama i napretku ostvarenom u ostvarivanju poštovanja prava prepoznatih u ovom paktu“.	<p>U roku od dvije godine od prihvatanja Pakta, a potom svakih pet godina.</p> <p>Posljednji izvještaj BiH podnesen 2019.</p>	Odbor za ekonomska, socijalna i kulturna prava	<p>FOE se ne pominje eksplicitno premda se u instrumentu i smjernicama pominje „sloboda neophodna za naučna istraživanja i stvaralačku djelatnost“.</p> <p>Na osnovu analize posljednjeg izvještaja BiH (2019) i naknadnih dokumenata</p>

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	naučna istraživanja i stvaralačku djelatnost, kao i eventualna ograničenja u ostvarivanju ovog prava“.				utvrđena minimalna relevantnost.
Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966) / dva fakultativna protokola	<p>Čl. 19. „1. Niko ne može biti uznemiravan zbog svojih mišljenja. 2. Svako ima pravo na slobodu izražavanja; to pravo podrazumijeva slobodu traženja, dobijanja i prenošenja informacija i ideja svih vrsta, usmeno, pismeno, u štampanoj ili umjetničkoj formi, odnosno bilo kojim drugim sredstvom po vlastitom izboru, bez obzira na granice. 3. Ostvarivanje prava predviđenih stavom 2. ovog člana podrazumijeva posebne obaveze i odgovornosti. Shodno tome, moguća su određena ograničenja tog prava koja, međutim, moraju biti propisana zakonom i nužna: (a) radi poštovanja prava i ugleda drugih; (b) radi zaštite državne sigurnosti ili javnog poretka (<i>ordre public</i>) ili javnog zdravlja ili morala“.</p> <p>Čl. 20. „1. Svako propagiranje rata je zakonom zabranjeno. 2. Svaki poziv</p>	Čl. 40. „1. Države potpisnice Pakta se obavezuju da će podnositi izvještaje o mjerama usvojenim radi omogućavanja ostvarivanja prava priznatih u ovom paktu, kao i o napretku ostvarenom u uživanju tih prava“.	<p>Inicijalni izvještaj godinu dana nakon stupanja na snagu, a potom na zahtjev Odbora za ljudska prava (uz osmogodišnji „predvidljivi ciklus izvještavanja“).</p> <p>Posljednji izvještaj BiH podnesen 2016</p>	Odbor za ljudska prava	Pogledati paragrafe 14-19. gore.

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju koji predstavlja podsticanje na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje, zakonom je zabranjeno“.				
Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (1979) / Fakultativni protokol	U Ugovoru se ne pominje. U Smjernicama CEDAW-a o podnošenju izvještaja se savjetuje (čl. 5 CEDAW – Pravni okvir): „27. U izvještaju je potrebno dati informacije o ... (b) Broju i zastupljenosti medija koji imaju politiku osujećivanja korištenja diskriminatornih rodnih stereotipa i vrsti medija, uključujući broj i zastupljenost žena novinara ili medijskih radnika koji učestvuju u borbi protiv rodnih stereotipa“;	Čl. 18. “1. Države potpisnice se obavezuju da će putem generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, a na razmatranje Odboru, podnositi izvještaj o zakonskim, sudskim, administrativnim ili drugim mjerama preduzetim radi provođenja odredbi Konvencije, kao i o napretku ostvarenom u tom pogledu...”	Inicijalni izvještaj godinu dana nakon stupanja na snagu, a potom svake 4 godine. Posljednji izvještaj BiH podnesen 2017.	Odbor za ukidanje diskriminacije žena	U instrumentu se ne pominje FOE ili očigledno srodna problematika. Potencijalno srodna problematika istaknuta u smjernicama o podnošenju izvještaja. U posljednjem izvještaju BiH pomenute određene mjere vezane za bolju upoznatost sa ovom problematikom u medijskom sektoru, ali u suštini relativno malo pažnje posvećeno osnovnoj problematici iz oblasti FOE/FOI u izvještaju/naknadnim dokumentima (uz usputno pominjanje RAK-a i Vijeća za štampu / udruženja „BH Novinari“ u naknadnom dokumentu).

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
Konvencija o pravima djeteta (1989) / fakultativni protokoli	<p>Čl. 13. „1. Dijete ima pravo na slobodu izražavanja; to pravo podrazumijeva slobodu traženja, dobijanja i prenošenja informacija i ideja svih vrsta, usmeno, pismeno, u štampanoj ili umjetničkoj formi, odnosno bilo kojim drugim sredstvom po vlastitom izboru, bez obzira na granice. 2. Ostvarivanje ovog prava može podlijegati određenim ograničenjima koja, međutim, moraju biti propisana zakonom i nužna: (a) radi poštovanja prava i ugleda drugih; ili (b) radi poštovanja prava i ugleda drugih; (b) radi zaštite državne sigurnosti ili javnog poretka (<i>ordre public</i>) ili javnog zdravlja ili morala“.</p> <p>Obratiti pažnju i na obavezu iz čl. 9 o pružanju informacija o razdvajanju.</p> <p>U Smjernicama Odbora o podnošenju izvještaja (inicijalnog i periodičnih) pominju se obje odredbe/obaveze prvu u okviru teme „građanska prava i slobode“ (čl. 7, 8, 13-17), a drugu u okviru teme „Porodično okruženje i alternativno zbrinjavanje (uključ. niz drugih odredbi).</p>	<p>Čl. 44. „1. Države potpisnice se obavezuju da će putem generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, a na razmatranje Odboru, podnositi izvještaj o mjerama usvojenim radi omogućavanja ostvarivanja prava priznatih u ovoj Konvenciji, kao i o napretku ostvarenom u uživanju tih prava...“</p> <p>Također: Čl. 8. stav 1. Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o učešću djece u oružanim sukobima; čl. 12. stav 1. Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o trgovini djecom, dječijoj prostituciji i dječijoj pornografiji.</p>	<p>Inicijalni izvještaj 2 godine nakon stupanja na snagu, a potom svakih 5 godina.</p> <p>Posljednji izvještaj BiH podnesen 2017.</p>	Odbor za prava djeteta	<p>Prava djece na FOE (uključ. FOI) pomenuta u instrumentu i smjernicama Odbora o podnošenju izvještaja.</p> <p>Na osnovu analize posljednjeg izvještaja BiH i naknadnih dokumenata utvrđena minimalna relevantnost.</p>

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
Međunarodna konvencija o pravima svih radnika migranata i članova njihovih porodica (1990)	<p>Čl. 13. „2. Radnici migranti i članovi njihovih porodica imaju pravo na slobodu izražavanja; to pravo podrazumijeva slobodu traženja, dobijanja i prenošenja informacija i ideja svih vrsta, usmeno, pismeno, u štampanoj ili umjetničkoj formi, odnosno bilo kojim drugim sredstvom po vlastitom izboru, bez obzira na granice. 3. Ostvarivanje prava predviđenih stavom 2. ovog člana podrazumijeva posebne obaveze i odgovornosti. Shodno tome, moguća su određena ograničenja tog prava koja, međutim, moraju biti propisana zakonom i nužna: (a) radi poštovanja prava i ugleda drugih; (b) radi zaštite državne sigurnosti ili javnog poretka (<i>ordre public</i>) ili javnog zdravlja ili morala; (c) radi sprečavanja propagiranja rata; (d) radi sprečavanja pozivanja na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju koje predstavlja podsticanje na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje“.</p> <p>Čl. 33. “1. Radnici migranti i članovi njihovih porodica imaju pravo da budu obaviješteni od strane države porijekla, države zaposlenja ili države tranzita o: (a) svojim pravima</p>	Čl. 73. „1. Države potpisnice se obavezuju da će putem generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, a na razmatranje Odboru, podnositi izvještaj o zakonskim, sudskim, administrativnim ili drugim mjerama preduzetim radi provođenja odredbi Konvencije...“	<p>Inicijalni izvještaj godinu dana nakon stupanja na snagu, a potom svakih 5 godina.</p> <p>Posljednji izvještaj BiH podnesen 2017.</p>	Odbor za zaštitu prava sivih radnika migranata i članova njihovih porodica	<p>FOE migranata radnika/članova porodice i ograničeno pravno na pristup određenim informacijama pomenuto u instrumentu.</p> <p>Na osnovu analize posljednjeg izvještaja BiH (2017) i naknadnih dokumenata utvrđena minimalna relevantnost.</p>

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	<p>koja proizilaze iz ove konvencije; (b) uslovima njihovog prijema, njihovim pravima i obavezama u skladu sa zakonom i praksom države koja je u pitanju i o ostalim pitanjima koji će im omogućiti da zadovolje administrativne i ostale formalnosti u toj zemlji. 2. Države potpisnice moraju preduzeti sve mjere koje smatraju neophodnim radi pružanja tih informacija ili garantiranja njihovog pružanja od strane poslodavaca, sindikata ili drugih nadležnih organa ili institucija. Po potrebi, moraju saradivati sa drugim uključenim državama. 3. Te odgovarajuće informacije pružaju se na zahtjev radnika migranata i članova njihovih porodica besplatno i, po mogućnosti, na jeziku koji razumiju“.</p> <p>U Smjernicama Odbora o podnošenju inicijalnog izvještaja (kao i u smjernicama o periodičnim izvještajima) pominje se izvještavanje po grupama članova uključ. čl. 12, 13, 26; 32, 33.</p>				

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
<p>Konvencija o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravdi u okolišnim pitanjima (2001), („Aarhuska konvencija“) / Kijevski protokol o Registru ispuštanja i prenosa zagađenja (PRTR) (2009)</p>	<p>Čl. 3. „1. Države potpisnice su dužne preduzeti neophodne zakonodavne, regulatorne i druge mjere, uključujući mjere za postizanje kompatibilnosti između odredbi za implementaciju informacija, javnog učešća i pristupa pravdi iz Konvencije, kao i odgovarajuće mjere izvršenja radi uspostavljanja i održavanja jasnog, transparentnog i dosljednog okvira za provođenje odredbi Konvencije“.</p> <p>Čl. 4. „1. Države potpisnice su dužne osigurati da, u skladu sa narednim stavovima ovog člana, ... javni organi vlasti, na zahtjev za okolišnim informacijama, te informacije stave na raspolaganje javnosti, u okviru domaćeg zakonodavstva, uključujući, tamo gdje se to zahtijeva i u skladu sa tačkom (b) dole, kopije dokumentacije koja sadrži ili se sastoji od takvih informacija: (a) bez potrebe da se iskazuje interes; (b) u zahtijevanom obliku osim... [izuzeci]. 3. Zahtjev za informacije vezane za okoliš može se odbiti ... [izuzeci]“.</p>	<p>Čl. 10(2): „Potpisnice, na osnovu redovnih izvještaja Potpisnica, kontinuirano prate implementaciju Konvencije“</p> <p>Obaveza podnošenja „nacionalnih izvještaja o implementaciji Sekretarijatu Aarhuske konvencije (UNECE).“</p>	<p>2024/2025 (još nije potvrđeno)</p>	<p>Odbor za praćenje poštovanja Konvencije / Skupština Potpisnica</p>	<p>Pogledati paragrafe 20-25. gore.</p>

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom (2006) i njeni fakultativni protokol	<p>Čl. 21. „Države potpisnice poduzet će sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale da osobe sa invaliditetom mogu da ostvare slobodu izražavanja i mišljenja, uključujući slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja na osnovama jednakosti sa drugima kroz upotrebu svih oblika komunikacije definiranih u članu 2. Konvencije po izboru osoba sa invaliditetom, uključujući:</p> <p>a) Pružanje osobama sa invaliditetom informacija namijenjenih općoj javnosti na blagovremen način i bez dodatnih troškova po osobe sa invaliditetom u pristupačnim formatima i tehnologijama primjerenim različitim vrstama invalidnosti; b) Prihvatanje i olakšavanje upotrebe znakovnog jezika, Brajevog pisma i augmentativne i alternativne komunikacije i svih drugih pristupačnih načina, sredstava i formata po izboru osoba sa invaliditetom u službenim odnosima...</p> <p>Također opšte obaveze, uključ. pružanje pristupačnih informacija (čl. 4. stav 1. tačka (h), čl. 23. stav 3, čl. 9. stav 2. tačka (f):): „odgovarajuće mjere kako bi...</p>	Čl. 35: „Države potpisnice će preko generalnog sekretara UN Komitetu podnijeti sveobuhvatni izvještaj o mjerama koje su poduzele da bi omogućile ostvarivanje prava priznatih Konvencijom i o napretku ostvarenom u uživanju spomenutih prava...”	<p>Inicijalni izvještaj 2 godine nakon stupanja na snagu, a potom svake 4 godine.</p> <p>Posljednji izvještaj BiH podnesen 2021.</p>	Odbor za prava osoba sa invaliditetom	Pogledati paragrafe 44-45 gore.

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	<p>Promovirale druge odgovarajuće oblike asistencije i podrške osobama sa invaliditetom kako bi im osigurale pristup informacijama“).</p> <p>Pogledati također smjernice Odbora za izvještavanje u vezi sa čl. 21.</p>				
Univerzalni periodični pregled	Prema A/HRC/RES/5/1 (2007): „1. Osnovu za pregled čine: (a) Povelja Ujedinjenih nacija; (b) Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima; (c) instrumenti za zaštitu ljudskih prava koje je država potpisala; (d) dobrovoljna obećanja i obaveze država ...“	Prema Odluci HRC-a 6/102 (UN Doc A/HRC/Dec/6/102 (2007)): nacionalni izvještaj (do 20 stranica prema A/HRC/RES/5/1 (2007) obuhvata: “B. Kontekst države u kojoj se pregled provodi i okvir, posebno normativni i institucionalni okvir, za unapređenje i zaštitu ljudskih prava: ustav, zakonodavstvo, mjere politike, domaći pravni sistem, infrastruktura za zaštitu ljudskih prava, uključujući institucije za zaštitu ljudskih prava i obim međunarodnih obaveza utvrđenih u „osnovama pregleda“ u odluci 5/1, prilog, dio IA; C. Unapređenje i zaštita ljudskih prava u praksi: ispunjavanje međunarodnih obaveza u oblasti zaštite ljudskih prava utvrđenih u	Prema A/HRC/RES/5/1 (2007): „13. Period između ciklusa pregleda bi trebao biti realan uzimajući u obzir sposobnost država da se pripreme i sposobnost aktera da odgovore na zahtjeve koji proizilaze iz pregleda“.	Vijeće za ljudska prava / Radna grupa za UPR	Pogledati paragrafe 26-31. gore.

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
		„osnovama pregleda“ u odluci 5/1, prilog, dio IA, domaće zakonodavstvo i dobrovoljno preuzete obaveze, aktivnosti domaćih institucija za zaštitu ljudskih prava, upoznatost građana sa ljudskim pravima, saradnja sa mehanizmima za zaštitu ljudskih prava ...; D. Identifikacija dostignuća, dobre prakse, problema i ograničenja; E. Ključni nacionalni prioriteti, inicijative i mjere koje država namjerava provesti u cilju prevazilaženja tih problema i ograničenja i unapređenja stanja u oblasti ljudskih prava na terenu; F. Očekivanja države u smislu kapaciteta i zahtjevi, ako ih ima, za tehničku pomoć; G. Presentacija mjera koje je država preduzela u skladu sa rezultatima prethodnog pregleda.“			
MOR	Filadelfijska deklaracija iz 1944. godine „potvrđuje ... da su sloboda izražavanja i udruživanja od suštinske važnosti za održivi napredak“.	Opšte obaveze prema članu 19. stav 5. tačka (e) Ustava MOR-a: „(e) ako ne dobije saglasnost organa nadležnih za predmetnu problematiku, Država članica nema daljih	Svake tri godine (za osam osnovnih i četiri administrativne konvencije koje su ratificirane). Svakih šest godina za ostale	Odbor eksperata za primjenu konvencija i preporuka (CEACR)	U izvještaju CEACR-a za 2022. na nekim mjestima se pominje FOE (mada ne u vezi sa BiH). Generalno, međutim, FOE kao samostalna tema je marginalna u izvještajima/radu ILO MOR-a.

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	Međutim, MOR se više bavi ovim prvim nego drugim, uključ. niz relevantnih instrumenata (konvencije, preporuke). ⁵⁴ Što se tiče osnovnih instrumenata MOR-a (svi ratificirani od strane BiH): (1) Konvencija o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje, 1948. (br. 87): nema direktnog pominjanja	obaveza osim obaveze podnošenja izvještaja generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada, u odgovarajućim intervalima prema zahtjevu Upravnog tijela, o stanju zakonodavstva i prakse u vezi sa pitanjem koje regulira data konvencija, kao i u kojoj mjeri su	ratificirane konvencije (mada može biti traženo i češće.		

⁵⁴ Konvencije (uključujući obavezujuće obaveze) analizirane u tabeli. Potencijalno relevantne preporuke, uključujući:

R086 - Preporuka o migraciji radi zapošljavanja (revidirana), 1949. (br. 86): naglasak na zahtjevima C097 u pogledu pružanja informacija, ali nema direktnog pominjanja FOE (marginalna indirektna relevantnost za FOI).

R090 - Preporuka o jednakim naknadama, 1951. (br. 90): nema direktnog pominjanja FOE.

R091 - Preporuka o kolektivnim ugovorima, 1951. (br. 91): nema direktnog pominjanja to FOE.

R092 - Preporuka o dobrovoljnom mirenju i arbitraži, 1951. (br. 92): nema direktnog pominjanja FOE.

R094 - Preporuka o saradnji na nivou preduzeća, 1952. (br. 94): nema direktnog pominjanja FOE.

R111 - Preporuka o diskriminaciji (zapošljavanje i zanimanje), 1958. (br. 111): nema direktnog pominjanja FOE.

R113 - Preporuka o pregovaranju (na nivou privrede i na nacionalnom nivou), 1960. (br. 113): nema direktnog pominjanja FOE.

R129 - Preporuka o komunikaciji u preduzeću, 1967. (br. 129): niz odredbi vezanih za odredbu o pružanju informacija i korištenju sredstava komunikacije u preduzeću, ali nema direktnog pominjanja FOE.

R130 - Preporuka o rješavanju žalbi, 1967. (br. 130): nema direktnog pominjanja FOE.

R143 - Preporuka o predstavnicima radnika, 1971. (br. 143): nema direktnog pominjanja FOE.

R151 - Preporuka o radnicima migrantima, 1975. (br. 151): odredbe vezane za pružanje informacija, ali nema direktnog pominjanja FOE.

R159 - Preporuka o radnim odnosima (javni sektor), 1978. (br. 159): nema direktnog pominjanja FOE.

R165 - Preporuka o radnicima s porodičnim obavezama, 1981. (br. 165): niz odredbi o pružanju informacija, ali nema direktnog pominjanja FOE (marginalna indirektna relevantnost za FOI).

R190 - Preporuka o najgorim oblicima dječijeg rada, 1999. (br. 190): nema direktnog pominjanja FOE.

R206 - Preporuka u vezi sa nasiljem i uznemiravanjem, 2019. (br. 206): elementi vezani za pružanje informacija, ali nema direktnog pominjanja FOE (marginalna indirektna relevantnost za FOI). (Međutim, obratiti pažnju na paragraf 23 – „Članovi bi trebali finansirati, izrađivati, implementirati i distribuirati, po potrebi: ... (f) materijale za novinare i drugo medijsko osoblje o rodno zasnovanom nasilju i uznemiravanju, uključujući njegove osnovne uzroke i faktore rizika, poštujući njihovu nezavisnost i slobodu izražavanja“.)

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	<p>FOE. (2) Konvencija o pravu na organiziranje i kolektivno pregovaranje, 1949. (br. 98): nema direktnog pominjanja FOE. (3) Konvencija o prinudnom radu, 1930. (br. 29) (i njen Protokol iz 2014): nema direktnog pominjanja FOE. (4) Konvencija o ukidanju prinudnog rada, 1957. (br. 105): Čl. 1. tačka (a) obavezuje se da suzbija prinudni/obavezni rad“ ... kao kazne za zastupanje ili izražavanje političkih stavova“, ali nema direktnog pominjanja FOE. (5) Konvencija o minimalnoj starosnoj granici, 1973. (br. 138): nema direktnog pominjanja FOE. (6) Konvencija o najgorim oblicima dječijeg rada, 1999. (br. 182): nema direktnog pominjanja FOE. (7) Konvencija o jednakim naknadama, 1951 (br. 100): nema direktnog pominjanja FOE. (8) Konvencija o diskriminaciji (zapošljavanje i zanimanje), 1958 (br. 111): nema direktnog pominjanja FOE. (9) Konvencija zaštiti na radu, 1981. (br. 155): Čl. 11, 12. propisuju proaktivno objavljivanje/pružanje informacija o zaštiti na radu, zdravlju i radnom okruženju, ali nema direktnog pominjanja FOE</p>	<p>provedene ili se namjeravaju provesti odredbe date konvencije, kroz zakone, upravne mjere, kolektivni ugovor ili na drugi način, uključujući poteškoće koje onemogućavaju ili odlažu ratifikaciju predmetne konvencije“.</p> <p>Stav 6. tačka (d): „pored prosljeđivanja preporuke pomenutom nadležnom organu ili organima, Država članica nema daljih obaveza osim obaveze podnošenja izvještaja generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada, u odgovarajućim intervalima prema zahtjevu Upravnog tijela, o stanju zakonodavstva i prakse u vezi sa pitanjem na koje se data preporuka odnosi, kao i u kojoj mjeri su provedene ili se namjeravaju provesti odredbe preporuke te izmjene koje treba izvršiti pri njihovom usvajanju ili primjeni“.</p> <p>Čl. 22. „1. Države članice se obavezuju da će Međunarodnom birou rada</p>			

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	<p>(marginalna indirektna relevantnost za FOI).</p> <p>(10) Konvencija o promotivnom okviru zaštite na radu, 2006. (br. 187): U čl. 3, 4. pominje se informiranje o zaštiti na radu i zdravlju prilikom „izrada nacionalne politike“ i „nacionalni sistem zaštite na radu“, ali nema direktnog pominjanja FOE (marginalna indirektna relevantnost za FOI).</p> <p>Što se tiče (prioritetnih) instrumenata u vezi sa upravljanjem (svi ratificirani od strane BiH):</p> <p>(1) Konvencija o inspekciji rada, 1947. (br. 81): prema čl. 3. jedna od funkcija sistema inspekcije rada je pružanje tehničkih informacija poslodavcima/radnicima, ali nema direktnog pominjanja FOE (marginalna indirektna relevantnost za FOI).</p> <p>(2) Konvencija o politici zapošljavanja, 1964. (br. 122): nema direktnog pominjanja FOE.</p> <p>(3) Konvencija o inspekciji rada (poljoprivreda), 1969. (br. 129): prema čl. 6. jedna od funkcija sistema inspekcije rada je pružanje tehničkih informacija poslodavcima/radnicima, ali nema direktnog pominjanja FOE</p>	<p>podnositi godišnji izvještaj o mjerama preduzetim radi omogućavanja primjene odredbi konvencija čije su potpisnice. Format i sadržaj tih izvještaja određuje Upravno tijelo“.</p> <p>Čl. 23. „1. Na sljedećoj sjednici Konferencije, generalni direktor predstavlja pregled informacija i izvještaja koje Države članice dostave u skladu sa članom 19. i 22.“</p>			

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	<p>(marginalna indirektna relevantnost za FOI).</p> <p>(4) Konvencija o tripartitnim konsultacijama (međunarodni standardi rada), 1976. (br. 144): nema direktnog pominjanja FOE.</p> <p>Što se tiče ostalih potencijalno relevantnih instrumenata (konvencije, preporuke) MOR-a:</p> <p>C097 - Konvencija o migraciji radi zapošljavanja (revidirana), 1949. (br. 97): Čl. 2, 5. obaveze proaktivnog osiguravanja pružanja / tačnih informacija migrantima za zapošljavanje, ali nema direktnog pominjanja FOE (marginalna indirektna relevantnost za FOI). (ratificirana od strane BiH, osim Priloga III.)</p> <p>C135 - Konvencija o predstavnicima radnika, 1971. (br. 135): nema direktnog pominjanja FOE. (ratificirana od strane BiH.)</p> <p>C143 - Konvencija o radnicima migrantima (dopunske odredbe), 1975. (br. 143): nema direktnog pominjanja FOE. (ratificirana od strane BiH.)</p> <p>C151 - Konvencija o radnim odnosima (javni sektor), 1978. (br. 151): nema direktnog pominjanja FOE. (ratificirana od strane BiH.)</p>				

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	<p>C154 - Konvencija o kolektivnom pregovaranju, 1981. (br. 154): nema direktnog pominjanja FOE. (ratificirana od strane BiH.)</p> <p>C156 - Konvencija o radnicima s porodičnim obavezama, 1981. (br. 156): Čl. 6. obaveza proaktivnog preduzimanja „odgovarajućih mjera za poboljšanje informiranja ... pomoću kojih bi javnost bolje shvatila princip jednakih mogućnosti i tretmana ...“, ali nema direktnog pominjanja FOE (marginalna indirektna relevantnost za FOI). (ratificirana od strane BiH.)</p> <p>C190 - Konvencija protiv nasilja i uznemiravanja, 2019. (br. 190): Čl. 9. obaveza usvajanja „zakona i propisa koji od poslodavaca zahtijevaju poduzimanje odgovarajućih koraka ... a posebno, koliko je to razumno izvedivo, ... (d) pružanja radnicima i drugim osobama informacija i obuke, u pristupačnim formatima, o utvrđenim opasnostima i rizicima od nasilja i uznemiravanja, kao i o odgovarajućim mjerama prevencije i zaštite, uključujući prava i odgovornosti radnika i drugih osoba“, ali nema direktnog pominjanja FOE (marginalna</p>				

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	indirektna relevantnost za FOI.) (Nije ratificirana od strane BiH.)				

Regionalni instrumenti

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
Evropska socijalna povelja (revidirana) (ETS br. 163)	<p>Čl. 19. „S ciljem osiguranja djelotvornog korištenja prava radnika-migranata i njihovih porodica ... države potpisnice preuzimaju obavezu da: pružaju ili garantiraju pružanje odgovarajućih i besplatnih usluga pomoći tim radnicima, posebno u dobijanju tačnih informacija, kao i da preduzmu sve potrebne korake, u mjeri u kojoj to domaći zakoni i propisi omogućavaju, protiv netačne propagande u vezi sa emigracijom i imigracijom“;</p> <p>(Nije prihvaćena od strane BiH)</p>	<p>Čl. 21. „Države potpisnice svake dvije godine podnose generalnom sekretaru Vijeća Evrope izvještaj ... o primjeni odredbi iz Dijela II Povelje koje su prihvatili.“ Čl. 22. „Države potpisnice, , u intervalima koje odredi Odbor ministara, podnose generalnom sekretaru Vijeća Evrope izvještaj o primjeni , u intervalima koje odredi Odbor ministara, odredbi iz Dijela II Povelje koje nisu prihvatili u vrijeme ratifikacije ili odobravanja ili u naknadnom obavještenju. Odbor ministara s vremena na vrijeme određuje</p>	<p>Izvještaji o grupama prihvaćenih odredbi svake dvije godine (od 2023. prema CM(2022)114).</p> <p>Prema COM / čl. 22 ESC, izvještaj o odredbama koje nisu prihvaćene svakih pet godina.</p>	Komitet eksperata / Evropski komitet za socijalna prava	Minimalna relevantnost za FOI (nema izričite relevantnosti za FOE).

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
		odredbe o kojima se izvještava i format izvještaja koji se podnose.“			
Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima (ETS br. 148)	Čl. 11. stav (2). „Države potpisnice ... se također obavezuju da garantiraju da nema ograničavanja slobode izražavanja i slobodnog protoka informacija u pisanoj štampi na jeziku koji je isti ili sličan regionalnom ili manjinskom jeziku.“	Čl. 15. stav (1). „Države potpisnice periodično, na način na koji to odredi Odbor ministara, podnose generalnom sekretaru Vijeća Evrope izvještaj o politici koju provode u skladu sa Dijelom II. Povelje i o mjerama koje preduzimaju u primjeni odredbi iz Dijela III. na koje su se obavezale.“	Prema CM(2018)165, od 2019: „... počevši od 1. jula 2019 ... Države potpisnice svakih pet godina podnose periodične izvještaje o primjeni Povelje, a dvije i po godine nakon toga informacije o primjeni ograničenog broja preporuka, ako ih ima, odnosno samo onih za koje je Odbor eksperata u svojoj procjeni utvrdio da iziskuju momentalno postupanje;“	Odbor eksperata za praćenje primjene Evropske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima	Pogledati paragrafe 46-47. gore.
Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (ETS br. 157)	Čl. 7. „Države potpisnice su dužne osigurati poštovanje prava svakog pripadnika nacionalne manjine na slobodu mirnog okupljanja, slobodu udruživanja, slobodu izražavanja i slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti.“ Čl. 9. „Države potpisnice se obavezuju da će priznati da pravo svakog pripadnika nacionalne manjine na slobodu izražavanja podrazumijeva slobodu uvjerenja i	Čl. 25 „... U roku od godinu dana od stupanja na snagu ove konvencije u odnosu na državu potpisnicu, država potpisnica podnosi generalnom sekretaru Vijeća Evrope kompletne informacije o zakonodavnim i drugim mjerama preduzetim s ciljem provođenja načela utvrđenih u ovoj okvirnoj konvenciji. Nakon toga,	Inicijalni izvještaj 2 godine nakon stupanja na snagu, a potom svakih pet godina (od datuma prethodnog izvještaja). (U skladu sa Pravilom 23 CM/Res(2019)49.) Posljednji izvještaj BiH podnesen 2022.	Savjetodavni odbor za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina.	Pogledati paragrafe 48-50. gore.

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	primanja i širenja informacija i ideja na manjinskim jezicima bez miješanja javnih organa vlasti i bez obzira na granice.“	Države potpisnice dostavljaju generalnom sekretaru, periodično i kad god Odbor ministara to zatraži, dalje informacije od značaja za provođenje ove okvirne konvencije.“			
Vijeće Evrope - Konvencija o kibernetičkom kriminalu (ETS br. 185) („Konvencija iz Budimpešte“)	Recitals include: “Mindful of the U uvodnim izjavama se, između ostalog, kaže: „Uviđajući potrebu da se osigura odgovarajući balans između potrebe za provođenjem zakona i poštovanja osnovnih ljudskih prava, onako kako su ona garantirana Konvencijom o očuvanju osnovnih ljudskih prava i sloboda Vijeća Evrope (1950), u Međunarodnoj konvenciji u vezi građanskih i političkih prava Ujedinjenih nacija (1966), kao i u drugim međunarodnim konvencijama koje se primjenjuju u oblasti prava čovjeka, a koje reafirmiraju pravo na neuznemiravanje zbog sopstvenog mišljenja, pravo na slobodu izražavanja, ubrajajući tu i slobodu istraživanja, dobijanja i saopćavanja informacija i ideja svake vrste, bez obzira na granicu, kao i pravo na poštivanje privatnosti svakog pojedinca;“	Postupak ocjenjivanja definiran u Poslovniku T-CY, uključ. upitnike, (čl. 2.1 (c)): „Članovi T-CY odgovaraju na upitnik u predviđenom roku. Šefovi delegacija koordiniraju rad sa svojim domaćim organima u prikupljanju detaljnih odgovora.“	Ciklusi ocjenjivanja u skladu sa dvogodišnjim Planom rada T-CY-a. Četvrti ciklus ocjenjivanja (uključ. BiH) otpočet 2022-23.	Odbor za Konvenciju o kibernetičkom kriminalu (T-CY) (konsultativni odbor osnovan u skladu sa čl. 46, ETS 185).	Obimne obaveze izvještavanja države: minimalan značaj za FOE/FOI.

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	Nema operativnih referenci na FOE/FOI.				
Konvencija Vijeća Evrope o borbi protiv trgovine ljudima (CETS br. 197)	<p>Čl. 12. „Države potpisnice su dužne donijeti zakonodavne i druge neophodne mjere radi pomaganja žrtvama u njihovom fizičkom, psihološkom i društvenom oporavku. Ta pomoć uključuje najmanje</p> <p>... (d) savjetovanje i informiranje, naročito o njihovim zakonskim pravima i uslugama koje su im dostupne, na jeziku koji razumiju;“</p> <p>Čl. 15. „1. Države potpisnice su dužne osigurati da žrtve, i to od trenutka prvog stupanja u kontakt s nadležnim vlastima, imaju pristup informacijama o mjerodavnim sudskim i upravnim postupcima na jeziku koji razumiju.“</p>	<p>Čl. 38. „(1) Postupak ocjenjivanja odnosi se na Države potpisnice Konvencije i podijeljen je u cikluse čije trajanje određuje GRETA. Na početku svakog ciklusa GRETA određuje posebne odredbe na koje će se odnositi procedura ocjenjivanja. (2) GRETA određuje najprikladniji način provođenja ocjenjivanja. GRETA može, posebno, usvojiti upitnik za svaki od ciklusa koji može služiti kao osnova za ocjenjivanje provođenja ove konvencije od strane Država potpisnica. Ovaj upitnik se dostavlja svim Državama potpisnicama. Države potpisnice odgovaraju na upitnik, kao i na sve druge</p>	<p>Inicijalni ciklus ocjenjivanja u roku od dvije godine nakon stupanja na snagu, a naknadni ciklusi svake četiri godine (Prema Poslovniku GRETA-e)</p> <p>Odgovor BiH na GRETA-in 3. upitnik objavljen 2021.</p>	<p>Grupa eksperata za borbu protiv trgovine ljudima (GRETA) (osnovana u skladu sa čl. 36. stav (1) ETS 197).</p>	<p>Pružanje informacija detaljno obrađeno u odgovoru BiH na upitnik iz 2021. godine/Izvještaju GRETA-e u kontekstu pristupa pravdi. Djelimično relevantno za FOI, premda (vjerovatno) ne očigledno za osnovna pitanja.</p>

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
		zahtjeve za informacijama koje im uputi GRETA.“			
Konvencija Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (CETS br. 201)	Opsežni zahtjevi u pogledu pristupa / pružanja informacija žrtvama iskorištavanja / zloupotrebe. Međutim, ne pominje se šira problematika FOE/FOI.	U skladu sa čl. 41; „Komitet država potpisnica nadgleda primjenu ove konvencije. Pravilnik Komiteta država potpisnica utvrđuje postupak procjenu primjene ove konvencije.“	Odgovor na inicijalni upitnik u roku od 6 mjeseci nakon stupanja na snagu, a naknadne cikluse određuje Lanzarote komitet (prema Poslovniku Komiteta). Posljednji odgovor BiH na upitnik dostavljen 2018.	Lanzarote komitet - Komitet država potpisnica Konvencije o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (T-ES) (osnovan u skladu sa čl. 41 ETS 201).	Minimalna (upitna) relevantnost za FOI. FOE/FOI se ne pominje u posljednjem odgovoru BiH na upitnik.
Konvencija Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima (CETS br. 205) („Konvencija iz Tromsoa“)	Obimne materijalne obaveze u pogledu garantiranja pristupa informacijama. Prema čl. 2. „1. Države potpisnice su dužne garantirati pravo svakome, bez diskriminacije po bilo kom osnovu, na pristup službenim dokumentima u posjedu javnih organa vlasti. 2. Države potpisnice su dužne domaćim zakonodavstvom predvidjeti mjere kojima se omogućava primjena odredbi Konvencije vezanih za pristup službenim dokumentima.“	Čl. 14. „1. U roku od jedne godine od stupanja na snagu Konvencije u državi potpisnici, ugovorna strana je dužna dostaviti Grupi stručnjaka izvještaj sa kompletnim informacijama o zakonodavnim i drugim mjerama koje su preduzete radi omogućavanja primjene odredbi Konvencije. 2. Nakon toga, prije svake sjednice Savjetodavnog tijela država potpisnica, države potpisnice dostavljaju Grupi stručnjaka ažurirane informacije iz stava 1. 3.	Inicijalni izvještaj o „zakonodavnim i drugim mjerama koje su preduzete radi omogućavanja primjene odredbi Konvencije“ podnosi se u roku od godinu dana nakon stupanja na snagu. Naknadni ažurirani izvještaji Grupi stručnjaka najmanje jednom u četiri godine (tj. prije sjednice Savjetodavnog tijela država potpisnica). Prema Poslovniku Grupe stručnjaka, ciklusi ocjenjivanja se određuju na osnovu polaznog ocjenjivanja, uključ.	Grupa stručnjaka za pristup službenim dokumentima (osnovana u skladu sa čl. 11 ETS 205).	Pogledati paragrafe 32 to 39. gore.

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
		Države potpisnice su također obavezne da Grupi stručnjaka dostave sve informacije koje ona zatraži radi izvršavanja svojih poslova.“	standardni upitnik (Pravilo 27, 28). Posljednji izvještaj BiH podnesen 2022.		
Konvencija Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (CETS br. 210) (Istanbulska konvencija)	<p>Čl. 14. „1. ... nastavnog materijala o pitanjima poput jednakosti žena i muškaraca, nestereotipnih rodnih uloga, uzajamnog poštovanja, nenasilnog rješavanja sukoba u međuljudskim odnosima, rodno zasnovanog nasilja nad ženama i prava na lični integritet ... 2. Države potpisnice će preduzeti sve neophodne korake kako bi promovirale principe iz stava 1. u ... sredstvima javnog informiranja.“</p> <p>U čl. 17. usputno se pominje FOE u vezi sa podsticanjem privatnih aktera „da učestvuju u razradi i provođenju politika i da uspostave pravilnike i standarde za sprečavanje nasilja nad ženama i veće poštovanje njihovog dostojanstva“.</p> <p>Čl. 19. „Države potpisnice će preduzeti neophodne zakonodavne odnosno druge mjere kako bi osigurale da žrtve dobiju odgovarajuće i blagovremene</p>	<p>Čl. 11: „1. U svrhu primjene ove konvencije države potpisnice će preduzimati sljedeće: a. prikupljati relevantne statističke podatke u redovnim vremenskim razmacima o slučajevima svih vidova nasilja obuhvaćenih konvencijom ... 3. Države potpisnice će ekspertske grupi ... dati informacije ... 4. će osigurati da prikupljeni podaci u skladu s ovim članom budu dostupni javnosti.“</p> <p>Čl. 68. „1. Države potpisnice podnose generalnom sekretaru Vijeća Evrope, na osnovu upitnika koji GREVIO pripremi, izvještaj o zakonodavnim i drugim mjerama koje odredbe ove konvencije čine pravosnažnim. 2. GREVIO</p>	Postupak inicijalne (osnovne) procjene 2016-2027. Inicijalni izvještaj BiH podnesen 2020.	Ekspertska grupa za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO)	Pogledati paragrafe 51 - 53. gore.

Instrument/ mehanizam	Problematika FOE/FOI	Obaveze izvještavanja	Period	Primalac/ tijelo za praćenje	Komentari
	<p>informacije o raspoloživim uslugama podrške i zakonskim mjerama na jeziku koji razumiju.“</p> <p>Čl. 21. „Države potpisnice će osigurati da žrtve imaju informacije i pristup važećim regionalnim i međunarodnim mehanizmima za individualne/kolektivne tužbe ...“</p>	<p>razmatra podneseni izvještaj u skladu sa stavom 1. s predstavnicima date države potpisnice. 3. Nakon toga je postupak procjene podijeljen u cikluse, čiju dužinu trajanja određuje GREVIO. Na početku svakog ciklusa GREVIO bira konkretne odredbe na kojima će zasnovati postupak procjene i šalje upitnik.“</p>			

Detalji sporazuma i ratifikacija istih sa BiH

Naziv sporazuma (skraćena)	Serijska/Referenca	Datum usvajanja	Datum stupanja na snagu	BiH Ratifikacija/Pristupanje/Sukcesija	Rezervacije/deklaracije
Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (ECHR)	ETS 005	04/11/1950	03/09/1953	12/07/2002	Nema
Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije	660 UNTS 195	21/12/1965	04/01/1969	16/07/1993	Nema
Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (ICCPR)	999 UNTS 171	16/12/1966	23/03/1976	01/09/1993	Nema
Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima	ETS 148	05/12/1992	01/03/1998	21/09/2010	<p><u>„Izjava sadržana u instrumentu ratifikacije deponovanom 21. septembra 2010:</u></p> <p>U skladu sa članom 1. stav b. Povelje, Bosna i Hercegovina izjavljuje da se izraz 'teritorija na kojoj se koriste regionalni ili manjinski jezici' odnosi na područja u kojima su regionalni ili manjinski jezici u službenoj upotrebi u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine.“</p> <p>Datum stupanja na snagu: 01/01/2011</p> <p><u>„Izjava sadržana u instrumentu ratifikacije deponovanom 21. septembra 2010:</u></p> <p>U skladu sa članom 2. stav 2. Povelje, Bosna i Hercegovina izjavljuje da će se sljedeće odredbe primjenjivati na albanski, crnogorski, češki, italijanski, mađarski, makedonski, njemački, poljski, rumunski,</p>

Naziv sporazuma (skraćena)	Serija/Referenca	Datum usvajanja	Datum stupanja na snagu	BiH Ratifikacija/Pristupanje/Sukcesija	Rezervacije/deklaracije
					<p>risinski [rusinski], slovački, slovenački, turski, ukrajinski i jevrejski (jidiš i ladino) jezik:</p> <p>Član 8, paragraf 1 a (iii), b (iv), c (iv), d (iv), g ; Član 9, paragraf 1 a (ii), (iii), b (ii) (iii), c (ii), (iii); paragraf 2 c ; Član 10, paragraf 1 a (iv), c; paragraf 2 a, b, g; paragraf 3 c; paragraf 4 c; paragraf 5 ; Član 11, paragraf 1 a (iii), b (i), c (ii), e (ii); paragraf 2; paragraf 3; Član 12, paragraf 1 a, e, f, g; paragraf 2, Član 13, paragraf 1 c, d ; Član 14, paragrafi a, b.</p> <p>Sljedeći članovi, stavovi i podstavovi primjenjuju se na romski jezik:</p> <p>Član 8, paragraf 1 a (iii), b (iv), c (iv), d (iv), e (iii), f (iii), g; Član 9, paragraf 1 a (ii), (iii), b (ii) (iii), c (ii), (iii); paragraf 2 c ; Član 10, paragraf 1 a (iv), c; paragraf 2 a, b, g; paragraf 3 c; paragraf 4 c; paragraf 5 ; Član 11, paragraf 1 a (iii), b (i), c (ii), d, e (ii), g; paragraf 2; paragraf 3; Član 12, paragraf 1 a, e, f, g; paragraf 2; Član 13, paragraf 1 c, d ; Član 14, paragrafi a, b.</p> <p>Datum stupanja na snagu: 01/01/2011</p>

Naziv sporazuma (skraćena)	Serijska/Referenca	Datum usvajanja	Datum stupanja na snagu	BiH Ratifikacija/Pristupanje/Sukcesija	Rezervacije/deklaracije
					<p>„Izjava sadržana u instrumentu ratifikacije deponovanom 21. septembra 2010:</p> <p>U skladu sa članom 3. stav 1. Povelje, Bosna i Hercegovina izjavljuje da će primjenjivati odredbe III dijela Povelje na sljedeće jezike: albanski, crnogorski, češki, italijanski, mađarski, makedonski, njemački, poljski, romski, rumunski, risinski [rusinski], slovački, slovenački, turski, ukrajinski i jevrejski (jidiš i ladino).</p> <p>Datum stupanja na snagu: 01/01/2011</p> <p>(See: https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=declarations-by-treaty&numSte=148&codeNature=10&codePays=BOS)</p>
Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina	ETS 157	01/02/1995	01/02/1998	24/02/2000	Nema
Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima koja se tiču životne sredine (Arhuska konvencija)	2161 UNTS 447	25/06/1998	30/10/2001	01/10/2008	Nema
Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom	2515 UNTS 3	13/12/2006	03/05/2008	12/03/2010	Nema

Naziv sporazuma (skraćena)	Serijska/Referenca	Datum usvajanja	Datum stupanja na snagu	BiH Ratifikacija/Pristupanje/Sukcesija	Rezervacije/deklaracije
Konvencija Vijeća Evrope o pristupu službenim dokumentima (Tromsø konvencija)	CETS 205	18/06/2009	01/12/2020	31/01/2012	Nema
Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija)	CETS 210	11/05/2011	01/08/2014	07/11/2013	Nema

www.coe.int

Vijeće Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava na kontinentu. Čini je 46 država članica, uključujući sve članice Evropske unije. Sve države članice Vijeća Evrope su potpisnice Evropske konvencije o ljudskim pravima, instrumenta za zaštitu ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Evropski sud za ljudska prava nadzire implementaciju Konvencije u državama članicama.